

MRF 2022.177

Østre Landsrets dom af 15. juni 2022, 18. afd., sag S-581-20
(Henrik Hjort Elmquist, Ulla Staal og Casper Klindt Sølbeck (kst.))

Anklagemyndigheden mod Ejendomsselskabet T ApS (adv. Cecilia Nakskov Veistrup, besk.)

Bøde og tvangsbøder for ikke at efterkomme påbud om retablering af markvej omfattet af naturbeskyttelseslovens § 26 a. Ikke prøvelse af påbuddets gyldighed, da klage- og søgsmålsfrister var overskredet.

Sagen angik en markvej på en landejendom i Gribskov Kommune, der tilhørte ejendomsselskabet T ApS. Omkring 2014/2015 modtog kommunen klager om, at markvejen var blevet spærret med jordbunker, og i 2015 blev vejen pløjet op af T ApS' forpagter med henblik på at dyrke jorden. Der blev ikke indgivet forudgående anmeldelse til kommunen. Den 20. maj 2016 meddelte kommunen afslag på tilladelse til at nedlægge markvejen efter naturbeskyttelseslovens § 26 a, stk. 3, og meddelte samtidig påbud efter § 73, stk. 5, til T ApS om, at vejen skulle retableres. Som begrundelse for afgørelsen henviste kommunen til, at der var tale om en gennemgående vej, der førte hen til en beskyttet sø og gav et godt udsyn til en gruppe af gravhøje, hvorfor vejen var omfattet af naturbeskyttelseslovens § 26 a, stk. 1, og ikke måtte nedlægges uden forudgående anmeldelse til kommunen. Kommunen vurderede endvidere, at vejen havde rekreativ værdi, at der ikke var alternative adgangsveje uden biltrafik, og at færdslen på vejen ikke i særlig grad generede privatlivets fred, da der var ca. 23 meter fra vejen til hovedhuset på ejendommen. Påbuddet om retablering blev ikke efterkommet af T ApS, som heller ikke påklagede påbuddet eller indbragte det for domstolene. Under en efterfølgende

straffesag mod T ApS for ikke at efterkomme påbuddet påstod T ApS frifindelse med henvisning til, at det ikke var rentabelt at dyrke jorden, hvis vejen skulle retableres, og at vejen var et problem for privatlivets fred, da den kom for tæt på hovedhuset. Byretten fandt ikke grundlag for at tilside-sætte kommunens vurdering om, at markvejen var omfattet af naturbeskyttelseslovens § 26 a, stk. 1, og at den ikke måtte nedlægges. Da påbuddet derfor var gyldigt og ikke var efterkommet, blev T ApS idømt en bøde på 5.000 kr. og månedlige tvangsbøder på 1.000 kr., indtil markvejen var retableret. T ApS ankede dommen til landsretten med påstand om frifindelse, ”subsidiært at sagen blev hjemvist til Gribskov Kommune til fornyet behandling”. Landsretten bemærkede, at kommunens afgørelse af 20. maj 2016 indeholdt klage- og søgsmålsvejledning, men at T ApS ikke havde gjort brug af disse muligheder for at få afgørelsen prøvet. Gyldigheden af afgørelsen kunne derfor ikke nu prøves under en sag om spørgsmål om straf mv. for undladelse af at efterkomme påbuddet om retablering af markvejen. På den baggrund, og da T ApS havde erkendt ikke at have retableret markvejen, stadfæstede landsretten dommen.

Kommentar: Landsrettens præmis om, at kommunens afgørelse ikke kunne prøves under straffesagen, er i direkte modstrid med fast retspraksis, hvorefter (klage- og) søgsmålsfrister ikke afskærer domstolene fra at prøve gyldigheden af forvaltningsakter, der er af præjudiciel betydning for idømmelse af strafansvar, jf. den ledende dom i U 1980.30 H. I mangel af nærmere argumentation fra landsrettens side skal dommen næppe tages som udtryk for en tilsigtet praksisændring. Se dog tillige straffesagen i MRF 2022.172 Ø, hvor byretten – hvis begrundelse blev tiltrådt af landsretten – ligeledes lagde vægt på, at et påbud efter miljøbeskyttelseslovens § 30 ikke var blevet indbragt for domstolene af tiltalte. Til T ApS' subsidiære påstand om hjemvisning af sagen til fornyet behandling i kommunen kan i øvrigt bemærkes, at en sådan påstand ikke vil kunne tages til følge inden for rammerne af en straffesag, hvorunder forvaltningsakten alene prøves som et præjudicielt spørgsmål. Den nærmere rækkevidde af påbuddet om at retablere markvejen ses ikke omtvistet, men kan næppe udstrækkes til andet og mere end et hjulspor, og privatvejslovens regler finder ikke anvendelse, da der var tale om en privatvej og ikke en privat fællesvej.

Udskrift af dombogen

D O M

afsagt den 29. januar 2020

Rettens nr. 1-3069/2019
Politets nr. 0900-88110-00012-17

Anklagemyndigheden
mod
T ApS
cvr-nummer ...

Anklageskrift er modtaget den 27. juli 2019.

T ApS er tiltalt for overtrædelse af

1.
udgået

2.

naturbeskyttelseslovens § 89, stk. 1, nr. 6, jf. § 73, stk. 5, jf. § 26 a, stk. 3, ved på ejendommen matr. nr. ..., X-by, ..., T-vej ..., ..., ..., at have undladt senest den 15. september 2016 at efterkomme Gribskov kommunes påbud af 20. maj 2016 om retablering af en opløjet/nedlagt markvej på ejendommen.

Påstande

Anklagemyndigheden har nedlagt påstand om bødestraf.

Anklagemyndigheden har endvidere nedlagt påstand om tvangsbøder i medfør af retsplejelovens § 997, stk. 3, indtil den nedlagte markvej er retableret.

Tiltalte har nægtet sig skyldig. Tiltalte har påstået frifindelse, subsidiært hjemvisning til fornyet behandling i Gribskov Kommune.

Sagens oplysninger

Der er afgivet forklaring af direktør i T ApS A og biolog B.

A har forklaret, at T ApS købte ejendommen i 2006 eller 2007. Det er en landejendom. Det hjuls-

por, som kommunen har pålagt ham at retablere, var der, da T ApS købte ejendommen. Han ved ikke, hvornår det er opstået. Hans forpagter pløjede hjulsporet op i 2015, da han skulle dyrke jorden. Kommunen har pålagt ham at retablere hjulsporet. Hjulsporet svarer til den røde streg i bilag 1 til påbuddet. Han har ikke reableret hjulsporet. Det er ikke rentabelt at dyrke jorden, hvis hjulsporet skal reableres. Hans forpagter har meddelt, at han vil opsiges deres aftale, hvis sporet skal reableres. Han anmeldte ikke nedlæggelsen af hjulsporet til kommunen.

Ejendommen blev lejet ud de første 4 år. Han fik løbende besked fra lejerne om, at hjulsporet blev benyttet til ræs. Mens selskabet selv har brugt ejendommen, er hjulsporet bl.a. blevet brugt til hundeluftning. Han har gjort hundelufferne opmærksom op, at det er en privat ejendom.

Der har tidligere eksisteret en markvej hen over matriklen. Markvejen blev nedlagt omkring 1970 efter aftale med kommunen i forbindelse med udstykning af sommerhusgrunde. Der har ikke eksisteret en vejret på matriklen siden 1970. Hans forældre ejede matriklen i 1970. Han vil tro, at det er den tidligere markvej, som kommunen har kunnet se på luftfotos tilbage til 1945. Den tidligere markvej havde en anden bane hen over matriklen.

Han modtog kommunens varsel om påbud. Han havde en dialog med kommunen om det. Han gav udtryk for, at han ikke ville tillade, at hjulsporet var der. Han har også modtaget kommunens påbud. Han efterkom ikke påbuddet. Det er ikke rentabelt at dyrke jorden, hvis hjulsporet skal reableres. Hjulsporet var også et problem for hans privatliv, da sporet kom tæt på ejendommen. Han har ikke påklaget påbuddet.

Før nedlæggelsen af hjulsporet blev han pålagt at bekæmpe bjørneklo på matriklen. Det blev i den forbindelse umuligt at bruge sporet til færdsel.

Han har efter denne sag blev rejst taget kontakt til kommunen for at prøve at finde en løsning. Han er kommet med flere forslag, herunder at der kan etableres en sti et andet sted. Kommunen har ikke reageret på hans henvendelse.

Der ligger en institution på X-vej for plejebørn. Børnene benyttede hjulsporet. Han gjorde institutionen opmærksom på, at han ikke ville have, at børnene brugte hjulsporet. To store drenge fra institutionen smed sten efter hans heste. Han har tilbudt institutionen en mulig løsning, men der er ikke kommet noget ud af det.

B har forklaret, at hun tidligere har været ansat i Gribskov Kommune som natursagsbehandler. Hun var ansat fra 2007. Hun var ikke ansat i efteråret 2019. Gribskov Kommune anmeldte forholdet til politiet, efter at kommunens politiske udvalg gav afslag på nedlæggelse af markvejen. Sagen startede i 2014/2015, hvor ejeren lavede hindringer på vejen, sådan at den ikke kunne benyttes. Kommunen fik henvendelser fra tidligere brugere af

markvejen. Hun har været på stedet flere gange. Også med ejeren. Bilag 10, side 9, er et luftfoto, hvor den røde linje markerer markvejens forløb. Vejen ses tydeligt på luftfotoet på bilag 10, side 10. Fotoet i bilag 10, side 11, er taget fra sommerhussiden.

Der var tale om en gennemgående markvej. Det er også tillagt betydning, at markvejen er menneskeskabt og har været der gennem en årrække. Hun har kunnet se markvejen på luftfotos fra 1945 og frem. Kommunen har også set på markvejens rekreative betydning. Der er ikke alternative adgangsveje for cyklende og gående, hvis man ikke ønsker at benytte veje med biltrafik. Kommunen har haft en dialog med ejeren. Kommunen har taget ejerens argumenter om privatlivets fred med i betragtning. Der er ret snævre grænser for hensynet til privatlivets fred. Driftshensyn har ikke kunnet føre til et andet resultat.

Hun har kunnet se markvejen på luftfotos tilbage til 1945. På de luftfotos, som hun har gennemgået, har hun ikke konstateret andre markveje på samme matrikel. Hun kan ikke huske, hvordan hun nøjagtigt har konstateret, at det er den samme vej på alle luftfotos. Hun har ikke været i tvivl om, at det var den samme markvej. Markvejen har eksisteret i en årrække.

Der har været fremlagt bilag 1 - 45 samt bilag X og Y.

Rettenns begrundelse og afgørelse

Det lægges til grund, at markvejen, som Gribskov Kommune har påbudt T ApS at retablere, i hvert fald har eksisteret siden 2006 eller 2007, da T ApS købte ejendommen. T ApS har erkendt, at markvejen blev nedlagt i 2015, og at Gribskov Kommune ikke blev skriftligt orienteret herom forud for nedlæggelsen.

Efter bevisførelsen, herunder særligt indholdet af påbuddet af 20. maj 2016 og forklaringen fra natursagsbehandler B, er der ikke grundlag for at tilsidesætte Gribskov Kommunes vurdering, hvorefter markvejen var omfattet af naturbeskyttelseslovens § 26 a, stk. 1, og hvorefter markvejen ikke måtte nedlægges, jf. § 26 a, stk. 3.

Da påbuddet herefter er gyldigt, og da T ApS ikke har efterkommet påbuddet, er T ApS skyldig i den rejste tiltale.

Straffen fastsættes til en bøde på 5.000 kr., jf. naturbeskyttelseslovens § 89, stk. 1, nr. 6, jf. § 73, stk. 5, jf. § 26 a, stk. 3.

T ApS skal endvidere betale tvangsbøder som nedenfor bestemt.

Thi kendes for ret:

T ApS skal betale en bøde på 5.000 kr.

T ApS skal betale tvangsbøder på 1.000 kr. om måneden fra den 1. maj 2020, indtil den nedlagte markvej er reableret.

T ApS skal delvist betale sagens omkostninger.

Mette Frimodt Hansen
Dommer

/hhc

Udskriftens rigtighed bekræftes.
RETTEN I HELSINGØR, den 29. januar 2020

Nanna Pichard Andersen
Kontorfuldmægtig

UDSKRIFT
AF
ØSTRE LANDSRETS DOMBOG

D O M

Afsagt den 15. juni 2022 af Østre Landsrets 18. afdeling
(landsdommerne Henrik Hjort Elmquist, Ulla Staal og Casper Klindt Sølbeck (kst.)).

18. afd. nr. S-581-20:

Anklagemyndigheden

mod

T ApS

(advokat Cecilia Nakskov Veistrup, besk.)

Retten i Helsingørs dom af 29. januar 2020 (1-3069/2019) er anket af T ApS med påstand om frifindelse, subsidiært at sagen hjemvises til Gribskov Kommune til fornyet behandling.

Anklagemyndigheden har påstået stadfæstelse.

Oplysninger i sagen

Den 20. maj 2016 traf Gribskov Kommune følgende afgørelse, der var stilet til tiltalte, att. direktør C:

”Markvej nedlagt på ejendommen matr.nr. ... X-by, ..., T-vej ...

Afslag på ansøgning om tilladelse til at nedlægge markvejen samt påbud om at markvejen skal reableres

Plan- og Miljøudvalget giver afslag på ansøgning om tilladelse til at nedlægge markvejen på ovenstående ejendom.

Plan- og Miljøudvalget giver endvidere påbud om, at forholdet skal lovliggøres. D.v.s. at markvejen skal reableres, så der er adgang for gående og cyklende.

Markvejen skal reableres efter høst af nuværende afgrøde og senest den 15. september 2016. Det betyder, at markvejen skal genskabes, så der er adgang for gående og cyklende.

Afslag på ansøgning om dispensation til at nedlægge markvejen

Plan- og Miljøudvalget har på møde den 04.04.16 under punkt 60 besluttet at give afslag på din ansøgning om tilladelse til at nedlægge markvejen på ovenstående ejendom. Udvalget opfatter nedlæggelsen af markvejen som en overtrædelse af naturbeskyttelseslovens § 26 a om offentlighedens adgang a[d] veje og stier i det åbne land. De har i deres vurdering lagt vægt på, at markvejen er en gennemgående vej med rekreativ værdi.

Se mere i Del 2 ”Redegørelse for sagen”.

Sagens videre forløb

Når Plan- og Miljøudvalget har givet afslag på ansøgningen om tilladelse til at nedlægge markvejen, betyder det også, at forholdet skal lovliggøres.

I forlængelse af vores varsel af påbud, sendt den 18.11.15, sender vi hermed påbud om lovliggørelse.

Påbud om lovliggørelse – markvejen skal reableres

Hvad skal der gøres – og hvornår?

Markvejen skal reableres. Det skal ske ved, at markvejen genskabes, så der er adgang for gående og cyklende.

Markvejen skal have en bredde på mindst 1,8 meter, og afgrøden skal fjernes i hele markvejens forløb, så der er synlig adskillelse af vej og dyrkede arealer. D.v.s. at markvejen fremstår som et udyrket areal.

Retableringen skal være afsluttet senest den 15. september 2016. ...

...

Lovgivning

Påbuddet meddeles efter naturbeskyttelseslovens § 73, stk. 5:

”Tilsynsmyndigheden skal foranledige et ulovligt forhold lovliggjort, medmindre forholdet har underordnet betydning.”

samt naturbeskyttelseslovens § 74, stk. 1:

”Det påhviler den til enhver tid værende ejer eller bruger af en ejendom at berigtige et ulovligt forhold.”

Kort klagevejledning

Der kan klages over afslaget på ansøgning om tilladelse til nedlæggelse af markvejen. Klagefristen er 17.06.16. Klagevejledningen er vedlagt i Del 3.

Del 2: Redegørelse for sagen

Besigtigelse af arealet

Området er senest besigtiget den 04.02.16. Der viste du og A området frem for Plan- og Miljøudvalgets formand D samt sagsbehandler B. Her så vi på området, hvor markvejen er opløjet. I fortalte, hvad området bruges til og hvorfor I har opløjet markvejen. Området dyrkes i dag og markvejen blev pløjet op i forbindelse med jordbearbejdning i foråret 2015.

I fortalte, at I ser det som jeres ret, at I som ejere af ejendommen kan nedlægge markvejen. I henviste blandt andet til, at der findes materiale, der viser at markvejen er nedlagt ved deklaration. I fortalte også, at I har været generet af færdslen på markvejen.

Markveje omfattet af naturbeskyttelseslovens bestemmelser om offentlighedens adgang må ikke nedlægges

Markvejen ligger på ejendommen matr.nr. ... X-by, ..., T-vej Se vedlagte luftfotos på bilag 1.

Vi vurderer, at der var offentlig adgang på markvejen for gående og cyklende frem til nedlæggelsen, der skete i april 2015. D.v.s. at markvejen er omfattet af naturbeskyttelseslovens adgangsbestemmelser, se udsnit af naturbeskyttelseslovens § 26 vedlagt i Bilag 2.

Gribskov Kommune har ikke modtaget en anmeldelse af, at markvejen ønskes nedlagt, inden nedlæggelsen skete. Se udsnit af naturbeskyttelseslovens § 26 a vedlagt i Bilag 2. Vi vurderer derfor, at markvejen er ulovligt nedlagt.

Sagens forløb og oplysninger til sagen

Vi har tidligere skrevet, at der ville blive udstedt [.] et påbud, hvis markvejen ikke blev retableret eller der blev søgt om tilladelse til nedlæggelsen, således at naturbeskyttelseslovens § 26 a ikke længere blev overtrådt. Kommunen sendte et brev med varsel af påbud den 18.11.15.

Vi modtog dine og A bemærkninger til varslingen den 07.12.15. I ansøgte samtidig om tilladelse til nedlæggelsen og fastholdt jeres ret til at nedlægge markvejen.

I beskriver blandt andet i jeres bemærkninger, at I havde købt ejendommen i god tro med hensyn til, at markvejen kunne nedlægges. I henviser til en udstykningssag fra 1969-1971, hvor en gammel vejret i den forbindelse blev ophevet. I beskriver endvidere, at I undrer jer over, at X Gadekær ikke vedligeholdes og beskyttes.

I henviser også til en af jer tidligere fremsendt skrivelse til kommunen, som vi modtog den 02.06.15. Heri beskrev I, at brugen af markvejen er til gene for privatlivets fred samt at "For at det kan være rentabelt er det nødvendigt at fjerne den resterende del af markvejen for at jorden kan bearbejdes med store maskiner, af hvilke grund at evt. færdsel vil være til stor gene, for den erhvervsmæssige udnyttelse."

I har tidligere også givet udtryk for, at I ikke ønsker en evt. alternativ placering af markvejen på ejendommen.

Kommunens bemærkninger vedr. markvejens eksistens
Vejret er et privatretligt spørgsmål.

I forhold til den fysiske nedlæggelse af markvejen er det naturbeskyttelsesloven, der gælder, idet markvejen har eksisteret fysisk i landskabet fra historiske kort frem til 2015. Dette er yderligere beskrevet nedenfor i afsnittet om gennemgang af kortmateriale.

Kommunens bemærkninger vedr. X Gadekær

Udover at markvejen er en gennemgående vej, fører markvejen også hen til en beskyttet sø, X Gadekær. Gadekæret er et offentligt areal, hvor grøningen ved gadekæret slås af kommunen.

Kommunens bemærkninger vedr. privatlivets fred

Kommunen vurderer ikke, at der er tale om, at gående og cyklendes færdsel på markvejen i særlig grad generer privatlivets fred. Den nærmeste afstand som markvejen passerer hovedhuset på ejendommen er ca. 23 meter og der er ca. 21 meter til terrassen ved husets nordvestlige facade.

Kommunens bemærkninger vedr. gener for landbrugsdrift

Kommunen vurderer, at jordbearbejdning, der foregår enkelte gange om året, ikke er til hinder for, at der kan eksistere en markvej. Der findes muligheder for regulering af færdsel på dage med intensiv landbrugsdrift efter naturbeskyttelseslovens § 26[,] stk. 1-2[,] samt ”Bekendtgørelse om offentlighedens adgang til at færdes og opholde sig i naturen” (BEK nr[.] 1317 af 21/12/2011). Se bilag 2.

Markvejens karakter og gennemgang af luftfotos

Markvejens karakter

Markvejen ligger i det åbne land omgivet af marker og fører fra et sommerhusområde i nord til X gadekær i syd.

Markvejen går henover et højdedrag, der giver et godt udsyn til en gruppe af gravhøje, ..., der ligger mod vest. Se bilag 3.

Markvejen bestod af to tydelige hjulspor, hvor jorden er trykket sammen, så der er to furer fremkommet ved kørsel med firehjulede motorkøretøjer. Vi vurderer, at markvejen fremtræder som en permanent kørevej, hvilket enten skyldes vedligehold eller lang tids regelmæssig benyttelse.

Vi vurderer, at sporene ikke er midlertidigt synlige spor, hvilket bl.a. understøttes af luftfotos tilbage til 1945, se afsnit om gennemgang af kortmateriale nedenfor. Se foto af markvejen vedlagt i bilag 1.

Vi vurderer, at markvejen er en gennemgående vej, der kan indgå i et ruteforløb, således at den besøgende ikke skal benytte samme rute på ud- og hjemtur. Se eksempel på ruteforløb vedlagt i bilag 4.

Markerne, som markvejen forløber igennem, har ikke været dyrket i ca. 15 år ifølge forpagter.

Gennemgang af kortmateriale

Markvejen ses på historiske kort, topografisk kort samt alle luftfotos som vi har gennemgået: 1945, 1954, 1967, 1974, 1978, 1984, 1989, 1993, 1995, 1999, 2002, 2004-2014, 2015.

Markvejen har historisk gået til Z-gård (Z-vej ...) og gården ved ... (Y-vej). Luftfoto 1974 viser, at markvejen på dette tids- punkt forløb til Z-gård. Luftfoto 1978 viser, at der er kommet sommer- husbebyggelse sydøst for Z-gård, som man i dag går igennem, inden man kommer til gården.

Markvejen forløber fra privat fællesvej i sommerhusområdet i nord til privat fællesvej ved X gadekær, hvorfra man kan komme videre rundt a[d] de offentlige veje X-vej eller T-vej.

Markvejen har været gennemgående frem til 2014. I 2014 blev adgangen på markvejen hindret ved, at der blev lagt jordbunker flere steder på markvejen. I 2015 blev markvejen opløjet.

Der er nedlagt ca. 260 meter markvej.

Tidligere besigtigelse

Kommunen har tidligere besigtiget området den 23.02.15 på baggrund af en anmeldelse af, at adgangen på markvejen var blevet hindret. Vi så, at der var placeret tre store jordbunker af varierende størrelse i den nordlige ende af vejens forløb. Jordbunkerne hindrede færdslen på markvejen.

Vi henvendte os efterfølgende til ejer og bruger via brev den 14.04.15 og gjorde opmærksom på, at vi vurderede, at markvejen var omfattet af naturbeskyttelseslovens § 26 og at vi gerne ville i dialog omkring genskabelse af adgang. Vi modtog et svar den 02.06.15. På det tidspunkt var markvejen blevet pløjet op.

Kommunens vurdering af markvejens rekreative værdi

Administrationen vurderer, at adgangen a[d] markvejen over det åbne land giver mulighed for uforstyrret at kunne opleve de åbne arealer, der ligger mellem sommerhusområdet i nord og X Gadekær. Der er ikke andre markveje i området, der giver mulighed for at gå/cykle uforstyrret uden køretøjer. Markvejen forløber over en mindre bakketop, der giver udsyn over landskabet på begge side[r] af markvejen. Man kan bl.a. se ... mod vest.

Markvejen giver mulighed for at gå en rundtur i området mellem gadekæret og sommerhusområdet. Rundturen foregår via markvejen, X-vej, R-vej og vejene i sommerhusområdet.

Både sommerhus- og gårdejere i lokalområdet benytter markvejen.

Kommunen har modtaget flere henvendelser omkring markvejen. Først fik vi en anmeldelse, der vedrørte hindring af adgang på markvejen og senere omkring markvejens nedlæggelse. Henvendelserne har været fra gård- og sommerhusejere, X Grundejerforening samt DN Gribskov. Vi har også modtaget oplysninger om, at lokale skolebørn benytter markvejen i forbindelse med, at de tager en skolebus fra et hjørne ved gadekæret.

Vi vurderer derfor, at markvejen har rekreativ værdi og ikke umiddelbart kan nedlægges.

Vi vurderer samtidig, at der ikke kan gives dispensation af hensyn til fremtidig praksis i området.

Administration af bestemmelsen om offentlighedens adgang til færdsel ad veje og stier i det åbne land

Af lovbemærkningerne til naturbeskyttelseslovens § 26 a fremgår bl.a. følgende: ”Udviklingen viser, at mange markveje er nedlagt og mange kulturhistoriske stiforløb er forsvundet. Der findes derfor behov for regler, der kan være med til at sikre, at veje og stier af væsentlig rekreativ interesse kun nedlægges, såfremt der findes eller etableres alternative rekreative adgangsmuligheder.[”]

I afgørelser om nedlæggelse af veje og stier er det derfor som udgangspunkt spørgsmålet om, hvorvidt vejen eller stien har en væsentlig rekreativ betydning, og om der kan findes tilfredsstillende alternative adgangsmuligheder, der tages hensyn til.

Beskyttelseshensynet, som varetages med naturbeskyttelseslovens § 26 a, er med andre ord offentlighedens adgang til naturen.

Der skal foreligge særlige omstændigheder, før nedlæggelse af en vej eller sti godkendes af kommunen. Praksis er derfor restriktiv.

Del 3: Klage

Klagevejledning

Der kan klages over afslaget på ansøgning om tilladelse til nedlæggelse af markvejen.

Påbud kan som udgangspunkt ikke påklages. Der kan dog klages over påbuddet med hensyn til fortolkning af loven, d.v.s. om forholdet er ulovligt. Natur- og Miljøklagenævnet behandler en evt. klage.

...

Klagemyndighed

Klagemyndighed er Natur- og Miljøklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder et link til på forsiden af www.nmkn.dk. ...

...

Klagefrist

Klagefristen er 4 uger fra datoen hvor afgørelsen er meddelt. Klagen skal sendes til Natur- og Miljøklagenævnet ved at indgive klagen skriftligt i Klageportalen.

Hvis du ønsker at indbringe afgørelsen for domstolene, skal det ske inden 6 måneder efter at afgørelsen er meddelt, jf. § 88 i naturbeskyttelsesloven.”

Forklaringer

Der er i landsretten afgivet supplerende forklaring af A og vidnet B.

A har supplerende forklaret bl.a., at markvejen med det nord-/syd- gående forløb, som ses på luftfotos over ejendommen fra før 1970, blev nedlagt i 1970 i forbindelse med udstykning af sommerhusgrunde nord for ejendommen. De hjulspor, som ses på senere luftfotos over ejendommen, og som hans forpagter pløjede op i 2015, lå ved siden af den tidligere markvej og opstod ved, at personer med ærinder til de udstykkede sommerhusgrunde i bil kørte dertil via ejendommen. Når han ikke påklagede kommunens afgørelse af 20. maj 2016 om afslag på ansøgning om tilladelse til at nedlægge markvejen og om påbud om at retablere markvejen, skyldtes det, at han ikke er jurist.

Hjulsporene er fortsat ikke reableret, dels fordi de er til gene for hans forpagter, som dyrker jorden, dels fordi færdsel ad hjulsporene er til gene for hans privatliv. Selv om det ikke var mange mennesker, der tidligere benyttede hjulsporene, var det generende at have børn fra en nærliggende børneinstitution og personer, der luftede hunde, gående tæt forbi boligen, og navnlig var det generende, at personerne, der luftede hunde, slap hundene løs, hvorefter de løb op på terrassen. Såfremt hjulsporene reableres, forventer han, at væsentlig flere personer end tidligere vil gøre brug heraf.

En nabo til ejendommen har tilbudt at lægge jord til et alternativt markvejsforløb, men da kommunen i foråret 2020 blev anmodet om et møde herom, blev anmodningen afslået.

Vidnet B har supplerende forklaret bl.a., at hun som natursagsbehandler i Gribskov Kommune i sin tid konciperede kommunens afgørelse af 20. maj 2016 til tiltalte om afslag på ansøgning om tilladelse til at nedlægge markvejen og påbud om at retablere markvejen. I afgørelsens afsnit om, ”at markvejen har rekreativ værdi og ikke umiddelbart kan nedlægges”, burde rettelig have stået, ”at markvejen har væsentlig rekreativ værdi”, da dette er ordlyden i naturbeskyttelseslovens § 26 a, stk. 3, som kommunen henviste til. Med formuleringen ”... ikke umiddelbart kan nedlægges”, henviste kommunen til, at markvejen ikke kunne nedlægges uden forudgående skriftlig meddelelse herom til kommunen, jf. lovens § 26 a, stk. 1.

Hun mener at kunne huske, at det var en landinspektør, der på vegne af ejeren af gården i sommerhusområdet nord for tiltaltes ejendom, som var den første, der rettede henvendelse til kommunen med forespørgsel om lovligheden af, at markvejen var blevet spærret med jordbunker. Da markvejen senere blev pløjet op, modtog kommunen også henvendelser fra

flere naturforeninger, der forespurgte til lovligheden af, at markvejen var blevet nedlagt. Det var hendes opfattelse, at det var tale om et større antal personer, som havde benyttet markvejen.

Lovgrundlag

At naturbeskyttelsesloven fremgår bl.a.:

”Kap. 4. Offentlighedens adgang til naturen

...

Veje og stier

§ 26. Adgangen til færdsel ad veje og stier i det åbne land kan, for så vidt angår færdsel til fods eller på cykel, af ejeren ved skiltning efter bestemmelserne i mark- og vejfredslovens § 17 kun helt eller delvis forbydes, hvis færdslen er til gene for den erhvervsmæssige udnyttelse af ejendommen, hvis den i særlig grad generer privatlivets fred, eller hvis der er behov for beskyttelse af plante- og dyreliv. Adgang sker på eget ansvar.

...

§ 26 a. Nedlæggelse af gennemgående veje og stier, nedlæggelse af veje og stier, der i øvrigt fører til de naturtyper, der er omfattet af §§ 22-25, og nedlæggelse af veje og stier, der fører til særlige udsigtspunkter, kulturminde og lignende, må tidligst ske 4 uger efter, at ejeren har givet skriftlig meddelelse herom til kommunalbestyrelsen.

Stk. 2. Såfremt kommunalbestyrelsen ikke senest 4 uger efter modtagelsen af meddelelsen har truffet afgørelse om at ville foretage en nærmere vurdering af vejens eller stiens rekreative betydning, kan nedlæggelsen iværksættes. ...

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om, at vejen eller stien ikke må nedlægges, såfremt vejen eller stien har væsentlig rekreativ betydning, og såfremt der ikke findes eller etableres tilfredsstillende alternative adgangsmuligheder.

...

Kap. 11. Tilsyn

§ 73. Kommunalbestyrelsen påser overholdelsen af denne lov og af de regler, der er udstedt efter loven, samt af fredningsbestemmelser.

...

Stk. 5. Tilsynsmyndigheden skal foranledige et ulovligt forhold lovliggjort, medmindre forholdet har underordnet betydning.

...

Kap. 12. Klage og søgsmål

Klage

§ 78. Kommunalbestyrelsens afgørelser efter loven eller de regler, der udstedes efter loven, kan påklages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet [tidl. Natur- og Miljøklagenævnet] ...

...

§ 87. Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt. ...

Stk. 2. Klage til Miljø- og Fødevarerklagenævnet [tidl. Natur- og Miljøklagenævnet] indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen, ved anvendelse af digital selvbetjening ...

Søgsmål

§ 88. Søgsmål til prøvelse af afgørelser efter loven eller de regler, der udstedes efter loven, skal være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende. ...

Stk. 2. Spørgsmål, der kan prøves af Taksationskommissionen, jf. § 45, kan ikke indbringes for domstolene, før kommissionens afgørelse foreligger.”

Landsrettens begrundelse og resultat

Ved Gribskov Kommunes afgørelse af 20. maj 2016 blev tiltalte meddelt afslag på ansøgning om tilladelse til på sin ejendom at nedlægge en nærmere angiven markvej, som tiltalte havde nedlagt uden forudgående meddelelse til kommunen, samt meddelt påbud om at retablere markvejen, jf. naturbeskyttelseslovens § 26 a og § 73, stk. 1 og 5. Afgørelsen indeholdt vejledning om adgang til at påklage afgørelsen til Natur- og Miljøklagenævnet (nu Miljø- og Fødevarerklagenævnet) og om at få afgørelsen prøvet ved søgsmål ved domstolene. Tiltalte gjorde ikke brug af disse muligheder, og gyldigheden af afgørelsen kan ikke nu prøves under en sag om spørgsmål om straf mv. for undladelse af at efterkomme afgørelsens påbud om reablering af markvejen.

På denne baggrund, og da tiltalte har erkendt ikke at have reableret markvejen, tiltrædes det, at tiltalte er skyldig i overensstemmelse med tiltalen.

Straffen findes passende.

Landsretten stadfæster endvidere dommens bestemmelse om reablering af markvejen under tvang af månedlige bøder på 1.000 kr. som nærmere bestemt nedenfor, jf. retsplejelovens § 997, stk. 3.

I øvrigt stadfæstes dommen.

T h i k e n d e s f o r r e t :

Byrettens dom i sagen mod tiltalte, T ApS, stadfæstes med den ændring, at efterkommes påbuddet om reablering af markvejen ikke, skal tiltalte

betale en månedlig bøde på 1.000 kr., som forfalder første gang den 1. september 2022 og derefter hver følgende måned, indtil påbuddet efterkommes.

Tiltalte skal betale sagens omkostninger for landsretten.

(Sign.)

— — —
Udskriftens rigtighed bekræftes. Østre Landsret, den 15-06-2022

Louis Mark Pedersen
retsassistent